

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1982/83: 23

om ersättning för sjukresor

Motioner

I motion 1982/83: 445 av Rune Backlund m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att förslag läggs fram till ett högkostnadsskydd för sjukresor.

I motion 1982/83: 450 av Hagar Normark m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av försäkringskassans reseersättningsnormer så att resa till och från arbetet kan ersättas av försäkringskassan i de fall man därmed kan nedsätta sjukskrivningstiden.

I motion 1982/83: 453 av Margareta Persson (s) och Bengt Lindqvist (s) hemställs att riksdagen begär att regeringen gör en översyn av reglerna så att sjukresorna kan inordnas i högkostnadsskyddet.

I motion 1982/83: 1258 av Gunhild Bolander (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att förslag snarast läggs fram rörande ersättning för sjukresor med flyg till och från Gotland.

I motion 1982/83: 1274 av Maria Lagergren m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om angelägenheten av att kommuner som ombesörjer sjuktransporter kan erhålla gottgörelse från sjukförsäkringen.

I motion 1982/83: 1800 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c) hemställs att riksdagen i skrivelse till regeringen begär att regeringen ser över ersättningsreglerna i sjukreseförordningen.

Utskottet

I samband med ersättningsberättigad läkarvård, sjukhusvård och sjukvårdande behandling utgår resekostnadsersättning till patienten från sjukförsäkringen i den mån resekostnaderna vid varje besök överstiger 30 kr. Vid tandvård och rådgivning i födelsekontrollerande syfte utgår ersättning för resekostnader över 38 kr. De närmare bestämmelserna om resekostnadsersättning finns intagna i sjukreseförordningen (1975:964). Bestämmelserna kompletteras av närmare föreskrifter som utfärdats av riksförsäkringsverket.

Enligt sjukreseförordningen utgår i princip ersättning för den försäkrades faktiska resekostnad. Denna får dock ej beräknas till högre belopp än vad det skulle ha kostat att använda den väg och det färdssätt som med skäligen hänsyn till den försäkrades tillstånd, resans längd och övriga om-

ständigheter varit ägnade att medföra den lägsta sammanlagda kostnaden. I de fall de allmänna kommunikationerna inte utgör ett realistiskt alternativ till bil eller taxi utgår ersättning för de senare färdmedlen. Ersättning utges enligt huvudregeln, dvs. i den mån resekostnaderna vid varje vårdtillfälle överstiger 30 kr. Kostnaden för resa med egen bil beräknas därvid till 55 öre per km.

Sjukreseersättning utgår, som ovan nämnts, för billigaste färd sätt efter en skälighetsbedömning i det enskilda fallet. Som billigaste färd sätt godkänns alltid buss eller tåg, medan det för användande av dyrare färdmedel i regel krävs att behovet härav intygas av behandlande läkare.

Sjukresor med färdtjänst är tillåtna i vissa kommuner. För dessa resor utges ersättning från den allmänna försäkringen endast i de fall patienten debiteras avgift som överstiger karensbeloppet. Enligt reglerna i lagen om allmän försäkring krävs nämligen, för att ersättning skall kunna utges, att patienten själv har det slutliga kostnadsansvaret. Kommunerna erhåller således ingen ersättning för sjukresor som sker med färdtjänst.

I sjukreseutredningens betänkande (SOU 1981: 35) Sjukresor – Samordning och förenkling föreslås på kort sikt förenklingar inom ramen för nuvarande system och på lång sikt ett överförande av ansvaret för sjukresorna till sjukvårdshuvudmännen. Bland de åtgärder som föreslås genomförda i första ledet är ett begränsat högkostnadsskydd för patienter med särskilda vårdbehov som kräver regelbundet återkommande behandling under längre tid. Det föreslagna högkostnadsskyddet skulle begränsa patienternas kostnader för sjukresor till 300 kr. under ett år.

För sjukresor med egen bil föreslås i första steget följande förändringar. Ersättning skall utgå utan kostnadsjämförelse om resan är minst 26 km enkel färdväg. Vidare skall ersättning utges enligt schabloniserade tabeller. Med hänsyn till den allmänna inriktningen att så många som möjligt bör använda sig av allmänna kommunikationer har utredningen inte förordat någon höjning av nuvarande ersättningsbelopp. Beträffande övriga färdmedel föreslår utredningen differentierade karensbelopp för att styra valet av färdmedel. För taxiresa föreslås att karensbeloppet dels blir högre än för andra färdmedel, dels gäller för enkel resa.

Vidare föreslår utredningen i sitt betänkande att flygresor skall godtas som billigaste färd sätt om färdsträckan uppgår till minst 35 mil enkel färdväg eller om resan företas till eller från Gotland.

I betänkandet föreslås också att gottgörelse för sjukresor som kommun och landstingskommun ombesörjer skall utges från den allmänna försäkring genom att en avtalsklausul införs i sjukreseförordningen.

Flertalet motioner berör frågor som behandlats av sjukreseutredningen. I motion 1982/83: 445 av Rune Backlund m. fl. hänvisas till sjukreseutredningens förslag om ett begränsat högkostnadsskydd för sjukresor. Motionärerna anför att särskilt barnfamiljer där flera familjemedlemmar har

sjukdom som kräver regelbunden behandling drabbas hårt med nu gällande regler. De begär därför ett förslag från regeringen om högkostnadsskydd för sjukresor. I motion 1982/83:453 av Margareta Persson och Bengt Lindqvist begärs en översyn av ersättningsreglerna för sjukresor i syfte att inordna dessa i gällande högkostnadsskydd för läkemedel och sjukvård. Motionärerna anför att nuvarande ersättningsregler medför stora kostnader för dem som är beroende av täta och regelbundna behandlingar. Vidare är enligt motionärerna nuvarande ersättningssystem orättvist eftersom den som bor nära en vårdinrättning får låga kostnader medan den som bor långt ifrån får mycket stora kostnader.

I motion 1982/83:1800 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. begärs en översyn av ersättningsreglerna i sjukreseförordningen i syfte att höja ersättningsbeloppet för resa med egen bil. Motionärerna anför att nuvarande ersättningsbelopp inte ens täcker de direkta utgifterna för bilen och att detta förhållande diskriminerar dem som bor i glesbygd. Vidare framhåller motionärerna att de som väljer att åka taxi kan få hela kostnaden täckt och att detta torde bli dyrare för försäkringen.

Gunhild Bolander begär i motion 1982/83:1258 att förslag innefattande rätt till ersättning för sjukresor med flyg till och från Gotland snarast läggs fram.

I motion 1982/83:1274 av Maria Lagergren m. fl. begärs ett uttalande från riksdagen om angelägenheten av att kommuner som ombesörjer sjuktransporter kan erhålla gottgörelse från sjukförsäkringen. Motionärerna pekar på att en handikappad kan resa och besöka en anhörig på sjukhus med färdtjänst men kan inte anlita färdtjänsten för en egen sjukresa. Detta förhållande är enligt motionärerna onödigt krångligt och frågan borde kunna lösas exempelvis genom en överenskommelse mellan stat och kommun om ersättning till kommunerna för sjukresor med färdtjänst.

Utskottet har tidigare under innevarande riksmöte behandlat motionsyrkanden om ett högkostnadsskydd vid sjukresor, ersättning vid sjukresor med egen bil och ersättning vid flygresor (se SfU 1982/83: 6). Utskottet har därvid ansett att beredningen av sjukreseutredningens betänkande bör avvaktas innan riksdagen vidtar någon åtgärd i dessa frågor.

I den nyligen avlämnade propositionen 1982/83:174 om vissa ersättningar till sjukvårdshuvudmännen, m. m. har departementschefen aviserat att en arbetsgrupp skall tillsättas med anledning av sjukreseutredningens förslag om att det ekonomiska ansvaret för sjukresorna skall överföras till sjukvårdshuvudmännen före den 1 januari 1985. Arbetsgruppen som skall bestå av representanter för socialdepartementet och Landstingsförbundet skall senast den 1 januari 1984 till socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning redovisa underlag för slutligt ställningstagande i fråga om sjukvårdshuvudmännens övertagande av det ekonomiska och organisatoriska ansvaret för sjukresorna.

Utskottet anser att det finns skäl att avvakta ovannämnda beredning och

utskottet vill därför inte tillstyrka några omedelbara förändringar av ersättningsreglerna för sjukresor. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 445, 453, 1258, 1274 och 1800.

I detta sammanhang behandlar utskottet också motion 1982/83: 450 av Hagar Normark m. fl. vari begärs en översyn av försäkringskassornas reseersättningsnormer så att resa till och från arbetet kan ersättas av försäkringskassan i de fall man därmed kan nedsätta sjukskrivningstiden. Motionärerna framhåller att det förekommer att en person som har en längre sjukskrivning mycket väl skulle kunna sköta sitt arbete om vederbörande på ett enkelt sätt med exempelvis taxi kunde resa till och från sin arbetsplats. Enligt motionärerna skulle det därför innebära en vinst för såväl samhället som den enskilde om ersättning utges för resor till och från arbetet i de fall sjukskrivningsperioden därigenom nedsätts.

Nuvarande regler om ersättning för sjukresor gäller resekostnader som patienten har haft i samband med läkarvård och sjukhusvård. Förslaget i motionen förutsätter således en genomgripande förändring av regelsystemet. Det medför också enligt utskottets mening betydande avgränsningssvårigheter. Mot bakgrund härav är utskottet f. n. inte berett att förorda en översyn av ersättningsreglerna med i motionen angivet syfte. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 450.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *högkostnadsskydd vid sjukresor*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 445 och 1982/83: 453,
2. beträffande *ersättning vid sjukresor med egen bil*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 1800,
3. beträffande *ersättning vid flygresor*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 1258,
4. beträffande *sjukresor med färdtjänst*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 1274,
5. beträffande *en översyn av reglerna för sjukreseersättning*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 450.

Stockholm den 26 april 1983

På socialförsäkringsutskottets vägnar

SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Nils Carlshamre (m), Allan Åkerlind (m), Ralf Lindström (s), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Elis Andersson (c), Ulla Johansson (s), Lena Öhrsvik (s), Siri Häggmark (m), Karin Israelsson (c), Ingegerd Elm (s), Gunhild Bolander (c), Inger Hestvik (s) och Tommy Franzén (vpk).

Reservation*Högbkostnadsskydd vid sjukresor och ersättning vid flygresor (mom. 1 och 3)*

Elis Andersson, Karin Israelsson och Gunhild Bolander (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 3 med "Utskottet anser" och slutar på s. 4 med "1274 och 1800" bort ha följande lydelse:

Såsom inledningsvis nämnts har sjukreseutredningen i sitt betänkande SOU 1981:35 i ett första steg föreslagit vissa åtgärder inom ramen för nuvarande system. Bland de åtgärder som därvid föreslås är ett begränsat högbkostnadsskydd för patienter med särskilda vårdbehov som kräver regelbundet återkommande behandling under längre tid. Högbkostnadsskyddet skulle innebära att dessa patienter inte behöver betala mer än 300 kr. för sina sjukresor under ett år. Enligt utskottets mening är det angeläget att snarast införa ett högbkostnadsskydd även för sjukresor, eftersom nuvarande regler slår orimligt hårt mot vissa grupper, bl. a. barnfamiljer. Regeringen bör därför inom kort framlägga ett förslag till högbkostnadsskydd i nivå med vad sjukreseutredningen föreslagit. Vad utskottet med bifall till motion 445 och med anledning av motion 453 således anfört bör ges regeringen till känna.

Vad gäller frågan om rätt till ersättning för sjukresor med flyg till och från Gotland har sjukreseutredningen i sitt ovannämnda betänkande föreslagit att flygresor därvid skall godtas som billigaste färdssätt. Utskottet anser det mycket angeläget med en lösning av denna fråga, eftersom några rimliga transportalternativ inte står till buds för dem som bor på Gotland. Utskottet vill också framhålla att kostnadsökningen för en sådan reform enligt sjukreseutredningen har beräknats till endast 100 000 kr. per år. Regeringen bör därför snarast framlägga förslag om rätt till ersättning för sjukresor med flyg till och från Gotland. Utskottet tillstyrker följaktligen bifall till motion 1258.

I övriga frågor anser utskottet att det finns skäl att avvakta den i proposition 1982/83:174 aviserade beredningen av sjukreseutredningens förslag. Utskottet avstyrker sålunda bifall till motionerna 1274 och 1800.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa

1. beträffande *högbkostnadsskydd vid sjukresor*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:445 och med anledning av motion 1982/83:453 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

dels att utskottet under moment 3 bort hemställa

3. beträffande *ersättning vid flygresor*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:1258 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

